

57 LÅTAR
EFTER
BYSS - KALLE

UTGIVNA AV UPLANDS SPELMANSFÖRBUND

F Ö R O R D

Det har länge stått som ett önskemål för Uplands Spelmansförbund att genom en utgåva av Byss-Kalles melodier - såväl hans egna som dem, vilka ingått i hans repertoar - hedra en av landskapets främste spelmän. Byss-Kalle, som ej var notkunnig, har haft en stor och omfattande samling låtar, vilka efter hans död levat kvar gehörsvägen och så småningom upptecknats och därigenom bevarats till vår tid.

Den samling, som här föreligger, har sammanförts av Olof Andersson, som även försett låtarna med en andra stämma.

Materialet till samlingen, melodier och delvis text, ha hämtats från:

- 1 - 25, 28 - 35 ur Ruben Liljefors, Upländsk Folkmusik
- 36, 37, 46 - 48, 49 ur Nils Andersson, Svenska Låtar
- 38 - 41 K. P. Leffler, Om nyckelharpospelet på Skansen
- 42 -45 A. G. Rosenberg, 160 Svenska Danspolskor h. II
- 47, 50 - 54 äro meddelade av Rune Lundqvist, Torsåker
- 55 är upptecknad efter Erik Gustavsson, Film, av Bertil Georgsson, Dannemora, som meddelat låten.
- 56, 57 Harald Närlund, Melodier från Uplands bruk och Fyris bygder.

Byss - Kalle.

Den uppländska folkmusiken har under de senaste två hundra åren frambragt spelmän, vilkas namn och rykte ännu lever kvar i traditionen. Byss-Kalle, Gulamåla-Viten, Långbacka-Jan och Gås-Anders - alla nyckelharpspelare utom Gås-Anders, som spelade fiol - är kända långt utöver landskapets gränser. Den staty av Gås-Anders, som för några år sedan avtäcktes i hans födelseort, bär vittnesbörd om den uppskattning man hyser för den äldre spelmansgenerationens insatser. Dess efterlämnade melodier har i många fall stått som mönster vid de yngre spelmännens försök att själva skapa låtar och utgjort förebilder värda att efterlikna.

Norra Upland har av gammalt varit en rik spelmansbygd. De stora brukssamhällena Dannemora, Lövsta, Österbybruk m. fl. har haft stor betydelse för spelanskulturen. I dem utvecklades livlig musikalisk verksamhet, icke minst av de till Sverige på 1600-talet inflyttade vallonerna. Bland dessa vallonsläkter finner man många framstående spelmän.

Många andra spelmän i norra Upland voro vitt kända för sin skicklighet. August Bohlin, den för några år sedan avlidne fiol- och nyckelharpspelaren, samt dennes far, Johan Bohlin och farfar Erik Bohlin från Tolfta, härstammade från den berömda släkten Hellstedt. Per Hellstedt, född 1780 samt dennes fader Olof Hellstedt, var båda harpspelare från Tobo bruk i Tegelsmora socken. Klas Harpare från Dannemora, Jan Nilsson i Börstil, Anders Andersson i Hökhuvud, Janne i Bro och Jan Jansson i Gillberga, voro några av dem som omtalas med respekt och beundran - för att nu inte nämna Mats Wesslén i Öster-Lövsta, organist och utomordentlig harpspelare, samt sergeant Söderstedt i Tierp. Den sistnämnde gjorde i likhet med Wesslén flera lyckade experiment för att förbättra nyckelharpan. De bidrog alla, var i sin ort, till den folkmusikaliska utvecklingen ej enbart som bärare och förmedlare av den äldre traditionen, utan även som förnyare av densamma. Deras inflytande på den nu levande spelmansgenerationen kan spåras i de melodier som i vår generation skapas i de uppländska bygderna.

Den mest namnkunnige av Uplands nyckelharpspelare var Byss-Kalle från Älvkarleö. I ett par artiklar om "Berömda spelmän" införda i Gefle Dagblad 1908 och författade av redaktör Albert Psilander berättas följande:

"Byss - Kalles" fullständiga namn var Karl Ersson Bössa. Han var född den 26 april 1783 och dog den 9 januari 1847. Till yrket var han strömmingsfiskare och bodde i Östanå by i Älvkarleby socken. Föräldrarna voro bonden Erik Jansson Bössa i Östanå och Kajsa Henning. För övrigt var hans släkt av vallonskt ursprung och hade hetat Bousard vilket liksom så många andra vallonnamn "försvenskats" till Bössa.

Karl Ersson Bössa känner nutiden ej till, men talar man om Byss-Kalle så skall det vara få vuxna i norra Upland, som ej hört det namnet och de veta att det burits av den berömdaste harpspelare norra Upland haft.

Byss-Kalle var ju självlärd, men hade en ovanlig begåvning, gott öra och ett utmärkt minne i musikkväg. Den vanliga harpspelsrepertoaren fick snart ge rum för hans egna kompositioner till vilka han vanligen inspirerades under den långsamma färden nedför Dalälven, då han under många år som pråmkarl eller pråmroddare fraktade smide från Söderfors bruks järnbod i Östanå ned till Skutskär. Det var ingalunda blott "danspolskor!" den mannen komponerade, om också dessa mest stannade i minnet, utan olika slags låtar, brudmarscher och annat.

Han var vida berömd för sitt utmärkta spel och tillkallades alltid vid större tillställningar i socknarna runtom, såsom kyrkbröllop, juldanser, större slätterkalas o. s. v. Bäst spelte han när han var lite "dragen" och ofta gjorde han då många fina krumelurer i sina polskor, alltid musikaliskt vackra. Bland sina egna polskor kallade han en "Storsvarten", en annan "Åkerbystålet", en tredje "Byggnan" o. s. v.

Byss-Kalle efterlämnade barn, bland andra sonen Jan Karlsson Bössa, som ärvde sin faders harpa och delvis även hans begåvning. Han anlätades mycket som dansspelman. Å auktio- nen efter denne Jan inropades harpan av Olof Boberg i Östanå, varefter den ej varit synlig. Köpe- anbud ha tvärt avslagits och ej ens om man bjudit pengar, har man fått så mycket som se harpan. Man tror därför i bygden att Byss-Kalles berömda harpa ej mer "finns i livet". Vad glädje det kunnat bereda någon att förstöra ett i sitt slag märkligt instrument, är dock något svårt att förstå".

Detta citat om Byss-Kalle har hämtats ur Ruben Liljefors', "Upländsk Folkmusik".

Byss-Kalle hade en förnämlig och rikhaltig repertoar. Det var huvudsakligen till polskan som hans intresse knöt sig. Den för landskapet vanligaste polsktypen var åttondelspols- kan, vilken var mest spridd i södra och mellersta delen. Norrut syns sextondelspolskan ha do- minerat, särskilt bland de äldre storspelmännen och främst hos Byss-Kalle, som dock givetvis behärskade alla under hans tid gängse danstyper. Sextondelspolskan synes dock ha stått hans hjär- ta närmast. Han hade en stor mängd dylika i sin repertoar och många av dem ger vid handen, att han haft kontakt med spelmän från andra landskap där denna polsktyp spelades. Främst fäster man sig vid hans egna melodier, de stå alla på ett högt musikaliskt plan. Alla bära vittnesbörd om hans stora tekniska kunnighet. Denna teknik kom också väl till pass, när det gällde Byss-Kalles jäm- förelsevis svårspelade storpolskor, ty nyckelharpan var under denna tid betydligt enklare till sin kon struktion och hade mindre resurser än vad som nu är fallet.

Först genom Mats Wesslén och den förutnämnde Söderstedt fick nyckelharpan en annan utformning. Genom de sista decenniernas ytterligare förbättringar av instrumentet, bl. a. genom utökandet av antalet spelnycklar, som medger kromatiskt spel, har utförandet i hög grad underlätt- ats.

Nyckelharpanns utbredningsområde är numera begränsat till norra Upland, men har ti- digare varit betydligt större. Den synes dock huvudsakligen ha använts i Mälardalens län samt Hälsingland och Dalarna, enligt uppgift av K. P. Leffler i hans uppsats "Om nyckelharpospelet på Skansen". Amiral Carl Tersmeden, som var född på Larsbo bruk i södra Dalarna 1715 och död 1797, berättar i sina memoarer att vid de fäster och gillen, som hölls i hans hem i ungdomsåren förekom både nyckelharpa och fiol. När han 1764 besökte en släkting i Kristianstad, landshövding von Lingen, blev han tillsammans med dennes familj inbjuden att fira julen på ett lantställe i norra Skåne. För att förnöja gästerna, inbjöd värdfolket ett antal ungdomar från orten, som i sina rikt utsirade bondedräkter intågade i salen med en nyckelharpa och två fioler framför sig under en hur- tig polska.

Kring många av våra storspelmän från äldre tid - en Lapp Nils, From Olle, Pekkös Per, Lomjansguten med flera - har skapats en ryktbarhetsflora, som ofta vuxit med avståndet i tiden. Folkfantasierna har tilldelat dem egenskaper, som ibland varit av övernaturlig art och detta gäller gi- vetvis även Byss-Kalle. Många legender om hans spel finnes bevarade och har förknippats med vis- sa av hans låtar.

Den samling melodier som följer här har tillskrivits Byss-Kalle. Många av låtarna är hans egna, resten har enligt uppgifter från upptecknare och meddelare, ingått i hans repertoar. Melodierna har hämtats ur olika samlingar och publikationer, enligt förteckning på sidan fyra.

Olof Andersson

UPPGIFTER OM SPELMÄN OCH MELODIER

Samtliga låtar 1 - 24 äro hämtade ur Ruben Liljefors' bok Upländsk Folkmusik och upptecknade av fil. kand. Gunnar Norlén. De spelades av Per Johan Bodin, nyckelharpspelare, född 6/2 1855 i Gårdskär, Älvkarleby socken. Redan vid åtta års ålder började Bodin spela och hade till läromästare den framstående harpspelaren David Skärberg i Gårdskär, vilken var född 1811 och känd som Byss-Kalles främste lärjunge och förmedlare av dennes melodier, Bodin var till yrket sågare vid Karlholms bruk.

Nr. 2 Den berömde fiolspelmanen Per Persson Menlös från Hedesunda i Gästrikland hörde Byss-kalle spela denna polska när Menlös var fjorton år och det berättades att han gått sju mil för att lära den.

Nr. 3 Polskan går under namnet "Sparven". I Svenska Låtar finnes en melodi med samma namn och i flera varianter, som alla synes gå tillbaka till den kända "Sparvens visa". De äro ej besläktade med denna melodi.

Nr. 5 Polskan, som bär namnet "Lärkan" är, i likhet med föregående melodi, anmärkningsvärd genom sina skiftningar mellan moll och dur.

Nr. 7 kallades för "Branten". Första reprisen svänger mellan moll och dur.

Nr. 8 Polskan har namnet "Tranan".

Nr. 9 Skänklåten kallades "Skålarna". Melodien är ett avsnitt ur en s.k. "Riddaremarsch", vilken användes vid brölloppen, där spelmännen redo framför bröllopgästerna till och från kyrkan. Jfr Svenska Låtar, Upland nr 23. Denna version spelades av den framstående harpspelaren Jonas Skoglund från Tierp.

Nr. 14 Polskan kallades "Grönsiskan".

Nr. 20 En polska med skiftningar mellan moll och dur. Den går under namnet "Västanmadspolskan".

Nr. 23 Melodin har en känd text av följande lydelse:

"Stekta harar, gödda svin
tå n i armen, sväng ´en in
tills han stiger rätt uppå foten
snett uppå skon,
lägg emot en.

Nr. 24 Polskan kallas "Isbrytaren". Enligt legenden skulle den ha tillkommit på följande sätt: Byss-Kalle låg infrusen med sin pråm i Skutskär, och när denna lossades, tyckte han, att isstyckena "läto så konstigt", att han måste skildra det i toner. Melodien finnes hos A. G. Rosenberg, Svenska Danspolskor II nr. 48.

Nr. 25 - 27 ha spelats av Mats Wesslén i Österlövsta, nr. 26 och 27 ha publicerats i Uplands Spelmansförbunds tidning "Spelmannen" 1947.

Nr. 28 Polskan kallades "Åkerbystålet". An dra reprisens sextondelsfigurer skall återge stålhammarens slag vid Åkerby bruk. Den är upptecknad av Gunnar Norlén efter häradsdomaren Gustav Jansson, Instarby, Österlövsta, född 1852. Denne tillhörde en känd spelmannssläkt och både fadern, farfadern och farfarsfar voro berömda harpspelare. Själv började Jansson i åttaårsåldern spela nyckelharpa och fiol. När han var tjugu år började han spela dragspel men i början av 1900-talet återvände han till harpan och tog åter upp de gamla melodier, som han lärt som barn.

Nr. 29 - 31 spelades av Wilhelm Gelotte i Skutskär. Han var född 1859 i Älvkarleby socken och härstammade från en på 1700-talet inflyttad vallonsläkt. När han var åtta år gammal, började han spela fiol och vid tio spelade han på sitt första bröllop. En spelman från Valbo, Anders Boström, död 1923, var hans främste spelkamrat. Gelotte var notkunnig och hade själv komponerat ett flertal goda låtar. Han dog år 1950, över nittio år gammal.

Nr. 32 - 33 ha upptecknats av Olle Gille efter spelmannen och slaktaren E.A. Loberg i Österlövsta. Farfadern, fadern och tre bröder voro spelmän.

Nr. 34 Valsen är upptecknad efter J.O. Olsson, Östa by, Nora.

Nr. 35 Polskan, som antogs härstamma från Byss-Kalle, var upptecknad efter fiolspelmannen J.T. Jansson, Ävlösa, Fittja socken.

Nr. 36 Polskan ingår i Svenska Låtar, Hälsingland nr. 178 och har hämtats ur en polsksamling från 1840-talet. Samlingen tillhörde organisten och spelmannen P. Söderblom i Delsbo. Jfr. Leffler. "Om nyckelharpspelet på Skansen", sid. 87. Se även Ahlström, 220 Svenska Folkdanser, nr. 40, där den uppges ha kommit från Västmanland.

Nr 37 Polskan ingår i Svenska Låtar, Upland nr. 121 och har meddelats av lantbrukaren och spelmannen Johan Lundin i Bärby, Fundbo socken. Lundin var född i Björklinge 1849 och död 1929. Han var notkunnig. I sin hemort kom han i förbindelse med spelmän i trakten. Gås-Anders, vars rätta namn var Anders Ljungkvist i Slensen, fiolspelman, klarinettisten Tjäder och harpspelaren Anders Persson. Enligt Lundins omdöme fanns vid Upsalatävlingen 1909, vari Lundin deltog, ingen som kunde jämföras med Gås-Anders, "såväl vad kraft i stråken som utmärkt taktmarkering beträffar", Om någon av dem, tillägger han, skulle kunna giva, om än blott en svag föreställning om hans spel, så skulle det vara den gamle Per Persson Menlös, den förut omtalade spelmannen från Hedesunda, i södra Gästrikland, som troligen i yngre dagar mest liknat honom.

Nr. 38 - 41 ha hämtats ur K.P. Lefflers, "Om nyckelharpospelet på Skansen" och av honom upptecknats efter Jonas Skoglund i Tierp. Skoglund var född 1846 i Järvsö, flyttade vid fem års ålder med sina föräldrar till Tierp, där fadern var komminister. Han kom till Skansen 1896, där han hade anställning som skomakare, sadelmakare och spelman till år 1929. Han avled år 1931. Då han var sex år gammal, började han spela nyckelharpa, men ägnade sig en tid åt fiolen för att i fyrtioårsåldern åter övergå till harpan, vilken sedan blev hans huvudinstrument. Han uppnådde en betydande skicklighet på denna.

Nr 42 - 45 Följande fyra polskor ha förut publicerats av A.G. Rosenberg i 160 Svenska Danspolskor häfte II, där de uppges ha spelats av Byss-Kalle. Rosenberg var född i Lilla Mellösa 1809, blev organist i Floda 1826 och flyttade till Nora i Västmanland 1837, där han dog 1884. Han utgav tre samlingar folklåtar, försedda med pianoackompangemang.

Nr. 46, 48, 49 Dessa tre polskor ha hämtats ur Sv. Låtar, Upland efter fiol- och harpspelaren August Bohlin, Broberget, Harbo. Han var en god spelman, född 1877 i Österlövsta och hade förnäma spelmansanor både på fädernet och mödernet - se härom vidare i biografien till Byss-Kalle. I sin ungdom gjorde han en fiol med fem strängar, en kombinerad fiol- och altfiol, som han använde, när han spelade tillsammans med fadern. Efter dennes död övergick Bohlin till nyckelharpan. Bohlin var under sina sista år bosatt i Upsala, där han dog år 1949.

Nr 46 Denna polska kallades "Fingertarmen". Byss-Kalle tyckte den var svårspelt och yttrade en gång om den: "man får inte vara trött, när man skall spela denna polska."

Nr. 47 Polskan är en av Byss-Kalles mest kända och spelade låtar. Den kallades för "Byggna'n" och om dess tillkomst berättades följande: Då klockstapeln i Älvkarleby skulle ombyggas, ingick Byss-Kalle vad med byggmästaren om en kanna brännvin, att han den dag klockstapeln var färdig skulle ha komponerat en polska och en vals. På den bestämda dagen infann sig Byss-Kalle och spelade då båda låtarna för allt folket. Polskan var denna.

Nr. 49 Även denna polska, som kallades "Storsvarten", har sin legend. Ett tungt lass på väg uppför älvbanken vid Karl XIII:s bro i Älvkarleö, måste stanna, då hästen ej orkade dra upp det. Byss-Kalle satte sig då på lasset och spelade denna låt, vilket livade hästen så, att den drog upp sitt lass. Hästen var svart - därav namnet på polskan.

Nr. 47, 50, 51 - 54 Dessa polskor ha meddelats av Rune Lundqvist från Torsåker, vilken i sin ordning erhållit dem från Joel Rådberg, Sandviken. Enligt uppgift av Lundqvist skulle Rådberg fått melodierna 1931 av Arvid Tjällstedt.

Nr. 55 Polska efter Erik Gustavsson Film, upptecknad och meddelad av Bertil Georgsson, Danne-mora.

Nr. 56 Melodien går under benämningen "långpolska" och ingår i Oscar Larssons repertoar.

Nr. 57 Denna vals komponerades och spelades av Byss-Kalle vid invigningen av den nya klockstapeln i Älvkarleö. Se nr. 47. Valsen är upptecknad efter nyckelharpspelaren Oscar Larsson i Uppsala.

1. Marsch

The image displays a musical score for a piece titled "1. Marsch". The score is written for a four-part ensemble, with two staves for each part. The music is in a major key, indicated by a single sharp (F#) on the treble clef. The tempo and meter are not explicitly stated but appear to be a common marching tempo and meter. The score consists of several systems of music, each with two staves. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, as well as rests and dynamic markings. There are several first and second endings marked with "1." and "2.", and a triplet marked with "3.". The piece concludes with a final cadence.

2. Polska

Musical score for "2. Polska". The score is written for two systems of two staves each. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The first system includes trills (tr) in the first two measures of both staves. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some measures containing triplets. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

3. "Sparven", polska

Musical score for "3. 'Sparven', polska". The score is written for two systems of two staves each. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some measures containing triplets. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

A musical score for a piece in G major, 2/4 time. It consists of six staves. The first two staves are for a treble clef instrument, and the last four are for a bass clef instrument. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several dynamic markings such as *mf* and *f*. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

4. Marsch

A musical score for a piece in G major, 2/4 time, titled "4. Marsch". It consists of six staves. The first two staves are for a treble clef instrument, and the last four are for a bass clef instrument. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several dynamic markings such as *mf* and *f*. The piece includes a key signature change to F major (one flat) and time signature changes to 3/4 and 2/4. There are two first endings marked "1" and "2". The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

5. "Lärkan", polska

Musical score for "Lärkan", polska. The score is written for two systems of two staves each. The first system is in 3/4 time and features a treble and bass staff. The second system is in 2/4 time and features a treble and bass staff. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

6. Polska

Musical score for "Polska". The score is written for two systems of two staves each. The first system is in 3/4 time and features a treble and bass staff. The second system is in 2/4 time and features a treble and bass staff. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Musical score for three systems of a piece in G major, 2/4 time. Each system consists of two staves. The first system has a repeat sign at the end. The second system has a repeat sign at the end. The third system has a repeat sign at the end.

7. "Branten", polska

Musical score for three systems of "Branten", polska in G major, 3/4 time. Each system consists of two staves. The first system has a repeat sign at the end. The second system has a repeat sign at the end. The third system has a repeat sign at the end.

8. "Tranan", polska

Musical score for "Tranan", polska. The score is written for four staves in 3/4 time. The key signature has one sharp (F#). The music features a melody in the upper staves and a bass line in the lower staves. There are first and second endings marked with '1' and '2'.

9. Skänklåt

Musical score for "Skänklåt". The score is written for four staves in 2/4 time. The key signature has one sharp (F#). The music features a melody in the upper staves and a bass line in the lower staves. There are first and second endings marked with '1' and '2'. The score includes the instruction "Fine" and "D.S. al Fine".

10. Marsch

Musical score for '10. Marsch' in 2/4 time, G major. The score consists of three systems of staves. The first system has two staves, the second has two staves, and the third has two staves. The music features a rhythmic melody with eighth and sixteenth notes, and a bass line with chords and eighth notes. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

11. Polska

Musical score for '11. Polska' in 3/4 time, G major. The score consists of five systems of staves. The first system has two staves, the second has two staves, the third has two staves, the fourth has two staves, and the fifth has two staves. The music features a rhythmic melody with eighth and sixteenth notes, and a bass line with chords and eighth notes. The piece includes first and second endings, marked with '1' and '2' respectively. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

12. "Storpolskan"

Musical score for "Storpolskan" in 3/4 time, G major. The score consists of eight systems of two staves each. The music features a complex rhythmic pattern with many sixteenth and thirty-second notes. A trill (tr) is marked in the fourth system. The piece concludes with a double bar line and repeat signs.

13. Polska

Musical score for "Polska" in 3/4 time, G major. The score consists of three systems of two staves each. The music features a complex rhythmic pattern with many sixteenth and thirty-second notes. The piece concludes with a double bar line and repeat signs.

The first system of the musical score consists of two systems of two staves each. The top system features a treble clef and a key signature of one flat. The first staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a first ending bracket labeled '2' and a second ending bracket labeled '1'. The second staff provides a bass line with chords and eighth notes. The bottom system continues the melodic and bass lines, with the first staff having a first ending bracket labeled '1' and a second ending bracket labeled '2'. The second staff continues the bass line.

14. "Grönsiskan", polska

The second system of the musical score consists of two systems of two staves each. The top system features a treble clef and a key signature of one flat. The first staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a first ending bracket labeled '1'. The second staff provides a bass line with chords and eighth notes. The bottom system continues the melodic and bass lines, with the first staff having a first ending bracket labeled '2' and a second ending bracket labeled '1'. The second staff continues the bass line.

15. Polska

Musical score for '15. Polska', featuring two systems of two staves each. The music is written in treble and bass clefs, with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests.

16. Polska

Musical score for '16. Polska', featuring two systems of two staves each. The music is written in treble and bass clefs, with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests.

The first piece is a musical score consisting of five systems, each with two staves. The key signature is G major (one sharp). The music is written in a 2/4 time signature. The first system has a repeat sign with first and second endings. The second system also has a repeat sign with first and second endings. The third system has a repeat sign with first and second endings. The fourth system has a repeat sign with first and second endings. The fifth system has a repeat sign with first and second endings.

17. Polska

The second piece is a musical score consisting of five systems, each with two staves. The key signature is B-flat major (two flats). The music is written in a 2/4 time signature. The first system has a repeat sign with first and second endings. The second system has a repeat sign with first and second endings. The third system has a repeat sign with first and second endings. The fourth system has a repeat sign with first and second endings. The fifth system has a repeat sign with first and second endings.

18. Vals

Musical score for '18. Vals' in 3/4 time. The score consists of four systems of two staves each. The first system shows the beginning of the piece. The second system includes first and second endings, with the word 'Fine' written below the first ending. The third system includes a first ending and a second ending, with the instruction 'D. c. al Fine' written below the second ending. The piece concludes with a final cadence.

19. Polska

Musical score for '19. Polska' in 3/4 time. The score consists of four systems of two staves each. The first system shows the beginning of the piece. The second system includes first and second endings. The third system includes a first ending and a second ending. The piece concludes with a final cadence.

20. "Västanmadspolskan"

Musical score for "Västanmadspolskan" in 3/4 time, featuring a key signature of one flat (B-flat). The score is arranged in four systems, each with two staves. The first system includes a dynamic marking of *En*. The second system contains a first ending marked with a '1' and a second ending marked with a '2', with the word *Fine* written below the first ending. The third system also features first and second endings. The piece concludes with the instruction *D. C. al Fine*.

21. Vals

Musical score for "Vals" in 3/4 time, featuring a key signature of one flat (B-flat). The score is arranged in five systems, each with two staves. The piece includes first and second endings in the third system and concludes with a double bar line and repeat dots.

22. Polska

Musical score for '22. Polska', consisting of five systems of two staves each. The music is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The score includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The first system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff. The second system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff. The third system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff, with first and second endings marked with '1' and '2'. The fourth system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff. The fifth system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff, with first and second endings marked with '1' and '2'.

23. Steklåt

Musical score for '23. Steklåt', consisting of two systems of two staves each. The music is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The score includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The first system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff. The second system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff.

24. "Isbrytaren", polska

The image displays a musical score for a piece titled "24. 'Isbrytaren', polska". The score is arranged in ten systems, each consisting of two staves. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The music is written in a traditional style, featuring a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. There are several repeat signs (double bar lines with dots) throughout the score, indicating sections to be played multiple times. A triplet of eighth notes is marked with a '3' in the lower staff of the seventh and tenth systems. The piece concludes with a final double bar line and repeat dots.

25. Polska

Musical score for '25. Polska', consisting of five systems of two staves each. The music is written in 3/4 time and features a complex, rhythmic melody with many sixteenth and thirty-second notes. The key signature has one sharp (F#). The score includes repeat signs and first/second endings.

26. Polska

Musical score for '26. Polska', consisting of three systems of two staves each. The music is written in 3/4 time and features a complex, rhythmic melody with many sixteenth and thirty-second notes. The key signature has one sharp (F#). The score includes repeat signs, first/second endings, and a third ending marked with a '3'.

27. Polska

28. "Åkerbystälet", polska

The image displays a musical score for a piece titled "Åkerbystälet", polska. The score is arranged in ten systems, each consisting of two staves. The music is written in a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, as well as rests and dynamic markings. The piece features a repeating first ending and a second ending, both marked with double bar lines and repeat signs. The overall style is characteristic of traditional Swedish folk music.

29. Marsch

The image displays a musical score for a piece titled "29. Marsch". The score is written for a four-part ensemble, consisting of two treble clefs and two bass clefs. The time signature is 2/4. The music is characterized by a steady, rhythmic march pattern. The first system includes a key signature change to one flat (B-flat major or D minor). The score is divided into two main sections, each containing two systems of music. The first section concludes with a double bar line and repeat signs. The second section begins with a first ending (marked "1") and a second ending (marked "2"). The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, as well as rests and dynamic markings like "mf".

30. Polska

Musical score for '30. Polska' in 3/4 time, key of D major. The score consists of six systems of two staves each. The first system includes first and second endings. The second system contains the word 'Fine'. The third system contains the instruction 'D.S. al Fine'. The score concludes with a double bar line and repeat signs.

31. Polska

Musical score for '31. Polska' in 3/4 time, key of D major. The score consists of two systems of two staves each. The first system includes a triplet marking. The score concludes with a double bar line and repeat signs.

The first system of music consists of two systems of two staves each. The top system features a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The bottom system features a bass clef on the upper staff and a treble clef on the lower staff. Both systems are in the key of D major (one sharp) and 3/4 time. The music is characterized by rhythmic patterns of eighth and sixteenth notes, with some triplets and slurs. The first system concludes with a double bar line and repeat dots.

32. Polska

The second system of music, titled "32. Polska", also consists of two systems of two staves each. The top system features a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The bottom system features a bass clef on the upper staff and a treble clef on the lower staff. Both systems are in the key of D major (one sharp) and 3/4 time. The music continues with rhythmic patterns of eighth and sixteenth notes, including triplets and slurs. The second system concludes with a double bar line and repeat dots.

33. Polska

Musical score for '33. Polska' in 3/4 time, key of D major. The score consists of five systems of two staves each. The first system shows the beginning of the piece with a treble and bass staff. The second system includes first and second endings. The third system features a repeat sign with first and second endings. The fourth system continues the piece with first and second endings. The fifth system concludes the piece with a final cadence. The music is characterized by rhythmic patterns and melodic lines typical of a Polish folk dance.

34. Vals

Musical score for '34. Vals' in 3/4 time, key of D major. The score consists of three systems of two staves each. The first system shows the beginning of the piece with a treble and bass staff. The second system includes a repeat sign with first and second endings. The third system concludes the piece with a final cadence. The music is characterized by a waltz-like rhythm and melodic lines typical of a Viennese waltz.

A musical score for a piece in 3/4 time, featuring a melody with triplets and a bass line. The score is written in treble and bass clefs with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of eighth and sixteenth notes, with several triplet markings. The bass line provides a steady accompaniment with quarter and eighth notes.

35. Polska

A musical score for '35. Polska' in 3/4 time, featuring a complex melody with many sixteenth notes and a bass line. The score is written in treble and bass clefs with a key signature of one sharp (F#). The melody is highly rhythmic, consisting of many sixteenth and thirty-second notes. The bass line provides a steady accompaniment with quarter and eighth notes.

36. Polska

Musical score for '36. Polska', consisting of six systems of two staves each. The music is written in 3/4 time and features a complex, rhythmic melody with many sixteenth and thirty-second notes. The key signature is one sharp (F#). The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

37. Polska

Musical score for '37. Polska', consisting of three systems of two staves each. The music is written in 3/4 time and features a complex, rhythmic melody with many sixteenth and thirty-second notes. The key signature is one sharp (F#). The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

38. Polska

39. Polska

Musical score for '39. Polska' in 3/4 time. The score is written for two systems, each with a treble and bass staff. The first system consists of two staves. The second system also consists of two staves. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. There are repeat signs at the end of the first and second systems.

40. Polska

Musical score for '40. Polska' in 3/4 time. The score is written for two systems, each with a treble and bass staff. The first system consists of two staves. The second system also consists of two staves. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. There are repeat signs at the end of the first and second systems.

41. Polska

42. Polska

Musical score for '42. Polska', consisting of six systems of two staves each. The music is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The score features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The first system includes a repeat sign. The second system ends with a double bar line and repeat dots. The third system begins with a repeat sign. The fourth system includes a first ending bracket labeled '1' and a second ending bracket labeled '2'. The fifth system ends with a double bar line and repeat dots. The sixth system concludes with a final double bar line.

43. Polska

Musical score for '43. Polska', consisting of two systems of two staves each. The music is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The score features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The first system includes a repeat sign. The second system ends with a double bar line and repeat dots. The third system begins with a repeat sign. The fourth system concludes with a final double bar line.

44. Polska

45. Polska

Musical score for '45. Polska', consisting of four systems of two staves each. The music is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The first system features a melodic line with eighth-note patterns and a bass line with quarter and eighth notes. The second system continues the melody with some grace notes and a bass line with eighth-note patterns. The third system includes a repeat sign at the beginning and continues the melodic and bass lines. The fourth system concludes the piece with a final cadence in both staves.

46. "Fingertarmen", polska

Musical score for '46. "Fingertarmen", polska', consisting of four systems of two staves each. The music is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 3/4 time signature. The first system features a melodic line with eighth-note patterns and a bass line with quarter and eighth notes. The second system continues the melody with some grace notes and a bass line with eighth-note patterns. The third system includes a repeat sign at the beginning and continues the melodic and bass lines. The fourth system concludes the piece with a final cadence in both staves.

47. Polska

48. "Byggna'n", polska

The image displays a musical score for a piece titled "48. 'Byggna'n', polska". The score is organized into six systems, each consisting of three staves. The top staff of each system is in treble clef, the middle in treble clef, and the bottom in bass clef. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The music is characterized by rhythmic complexity, with frequent sixteenth and thirty-second notes, often beamed together. Dynamic markings such as *sf* (sforzando) and accents (>) are used throughout. The score includes repeat signs at the end of each system, indicating a multi-measure rest or a full repeat. The notation is clear and professional, typical of a published musical score.

System 1 of a musical score in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of three staves: a treble staff with a melodic line, a middle treble staff with a similar melodic line, and a bass staff with a bass line. The music features eighth and sixteenth notes with various articulations.

System 2 of the musical score, continuing the three-staff arrangement. The melodic lines in the treble staves become more active with sixteenth-note patterns, while the bass line remains steady.

System 3 of the musical score. The treble staves show a continuation of the melodic development, with some slurs and accents. The bass line provides a consistent harmonic foundation.

System 4 of the musical score. This system is characterized by a dense texture in the treble staves, featuring rapid sixteenth-note passages. The bass line continues to support the overall harmonic structure.

System 5 of the musical score, the final system on this page. It concludes the piece with a final cadence in the treble staves and a sustained bass line.

49. "Storsvarten", polska

The musical score is presented in three systems, each consisting of three staves. The first system includes a dynamic marking 'p' in the second measure of the top staff. The second system features a repeat sign in the first measure of the top staff. The third system contains three instances of the word 'bis' written above the top staff, indicating repeat signs. The notation includes various rhythmic values, slurs, and articulation marks.

This image shows two systems of musical notation, each consisting of three staves. The top system includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The music is written in a rhythmic style with many eighth and sixteenth notes, often beamed together. The bottom system continues the piece and concludes with a double bar line and repeat dots.

50. Polska

This image shows two systems of musical notation, each consisting of three staves. The top system includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The music is written in a rhythmic style with many eighth and sixteenth notes, often beamed together. The bottom system continues the piece and concludes with a double bar line and repeat dots.

51. Polska

Musical score for '51. Polska', consisting of four systems of two staves each. The music is written in 3/4 time and features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. The key signature changes from one sharp (F#) to two sharps (F# and C#) in the second system. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

52. Polska

Musical score for '52. Polska', consisting of four systems of two staves each. The music is written in 3/4 time and features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. The key signature changes from one sharp (F#) to two sharps (F# and C#) in the second system. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

53. Polska

54. "Glädjen", polska

Musical score for "Glädjen", polska. The score is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 3/4 time signature. It consists of two staves per system, with a total of eight systems. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes various rests and phrasing slurs. A repeat sign with first and second endings is present in the fifth system.

55. Polska

Musical score for "Polska". The score is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 3/4 time signature. It consists of two staves per system, with a total of two systems. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes various rests and phrasing slurs.

The image displays a page of musical notation for a piece in G major. It consists of ten systems, each with two staves (treble and bass clef). The notation includes various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. The piece features first and second endings, repeat signs, and a final double bar line. The key signature is one sharp (F#).

56. "Långpolska"

The image displays a musical score for a piece titled "Långpolska". The score is written for two systems of instruments, each system consisting of a treble and bass clef staff. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 3/4. The music is characterized by a steady, rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, typical of a polska. The score is divided into several measures, with a repeat sign and first/second endings (marked 1 and 2) appearing in the middle section. The notation includes various musical symbols such as beams, slurs, and accents to indicate phrasing and rhythm.

57. "Klockstapelsvalsen"

Bilaga 1. Kommentarer av John Olsson

John Olsson (1905-2004) var skollärare, kantor och spelman från Björklinge, Uppland. Han var aktiv i Uplands spelmansförbund under många år och bedrev forskning kring folkmusiken i och kring Uppland. Den stora kunskap om låtarna som John hade var svåröverträffad. I hans eget exemplar av detta häfte återfinns kommentarer som är värda att bevara.

Låtnummer och kommentarer:

3. G-moll
14. C-dur
19. Rb I B?
20. Modal ojämn
23. Modal
24. Rb II:48 (i F-dur)
25. Rb II:29 bättre
26. Rb II:18
27. Rb II:20
29. Variant av Skoglunds Ryttaremarsch
35. Rb II:53
37. Åkmarsch. Upptecknad av R. A. Karlberg, Hållnäs
42. Rb II:5 (C-dur)
43. Rb II:12
44. Rb II:26
45. Rb II:34
48. Fjärde repriserna överstruken
50. Inte Byss-Kalle
51. Inte Byss-Kalle
52. Inte Byss-Kalle. Rb II:114 längre
53. Inte Byss-Kalle. Rb II:7 repr 1 och 2
56. F-dur

Detta är en faksimil av det nothäfte som gavs ut 1960 av Uplands
spelmansförbund. Efter att den tryckta utgåvan tagit slut tog spelmansförbundets
styrelse under hösten 2022 beslut om att digitalisera och göra häftet fritt
tillgängligt. Detta med förhoppning om att göra låtarna efter Byss-Kalle mer
lättillgängliga så de kan leva vidare.

Niklas Willén

Notfodge, Uplands spelmansförbund

Uppsala 26 april 2023, Byss-Kalles 240-årsdag